

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Ine Eriksen Søreide

Oslo, 15. oktober 2024

**Uttalelse fra Utenriksministeren ang. Dokument 8:1S (2024-2025) –
representantforslag fra representanten Tybring-Gjedde**

Jeg deler representantens dype solidaritet med Ukraina og landets befolkning – et offer for Russlands ulovlige angrepskrig. Ukrainas styrker kjemper nå for å stå imot Russlands forsøk på å rykke frem i Donetsk. Vi vet at det er store tap på begge sider. De siste månedene har Russland også økt sine angrep mot sivile og sivil infrastruktur. Mer enn halvparten av Ukrainas energiinfrastruktur er ødelagt av russiske angrep. Selv om kritisk infrastruktur og kraftverk bygges opp igjen gang på gang, regner ukrainske myndigheter med at de vil ha et stort kraftunderskudd til vinteren. Den kommende vinteren kommer trolig til å bli den aller tyngste siden Russland innledet sin fullskalainvasjon. Over 14 millioner ukrainere har i dag behov for humanitær nødhjelp. I løpet av de neste månedene kan dette tallet komme til å stige ytterligere.

Ifølge FN økte antallet drepte sivile dramatisk i løpet av sommermånedene. Fra juni til august ble 589 sivile drept og nesten 2700 skadet som følge av krigsrelaterte handlinger. Antallet sivile dødsfall medførte en økning på hele 45 prosent sammenlignet med forrige tremånedersperiode. Det er viktig å understreke at det kan være betydelige mørketall. FNs høykommissær for menneskerettigheter peker i tillegg på at russiske myndigheter har utsatt ukrainske krigsfanger for utstrakt og systematisk tortur og mishandling. Dette er deler av de enorme menneskelige lidelsene Russlands brutale krigføring medfører.

Jeg deler også representantens bekymring for konsekvensene av en eventuell russisk seier. Ukraina kjemper ikke bare for sin egen frihet, men for Europas sikkerhet og demokratiske verdier. Det er avgjørende for fred og stabilitet i Europa at allierte og partnere står samlet i støtten til Ukraina for å slå tilbake et autoritært og aggressivt Russland.

Derfor var det viktig at partiene på Stortinget tidlig gikk sammen for å opprette et omfattende og langvarig støtteprogram til Ukraina – Nansen-programmet. Siden starten av Russlands fullskalainvasjon har Norge bidratt med omfattende militær og sivil støtte til Ukraina og landets forsvarskamp. For regjeringen har Ukrainas behov hele tiden vært førende.

På militær side har vi bidratt til at Ukraina kan forsvare seg til lands, til havs og i luften – på områder der Norge har ledende teknologi og kompetanse. Vi har donert luftvern som beskytter sivilbefolkningen og kritisk infrastruktur mot russiske missiler. Vi trener ukrainske soldater på Værnes, slik at de står bedre rustet i felt. Sammen med allierte og partnere har Norge bidratt til kjøp av artilleriammunisjon til Ukraina, og regjeringen har tatt flere grep for å øke produksjonen av artilleriammunisjon i Norge. Vi bidrar også til å styrke ukrainernes evne til å produsere moderne artilleriammunisjon i Ukraina. Sammen med Storbritannia leder vi den såkalte maritime kapabilitetskoalisjonen med mål om å styrke Ukrainas sjøforsvar.

Vi har i tillegg gitt omfattende budsjettstøtte til den ukrainske staten for å opprettholde viktige offentlige tjenester som skoler og sykehus. Vi bidrar til å beskytte, reparere og gjenoppbygge landets kraftforsyning. Privat sektor vil spille en avgjørende rolle i Ukraina – både mens kamphandlingene pågår og etter at Russland har stoppet angrepene. Derfor åpnet regjeringen nylig for at det statlige investeringsfondet Norfund kan investere i Ukraina.

Norge er dessuten blant de største giverne av humanitær bistand til Ukraina. Norges støtte bidrar til at de mest sårbare – i krigsutsatte områder og internt fordrevne – får tilgang til mat, vann, medisiner og helsehjelp. Nylig besluttet regjeringen å forlenge avtalen med EU om medisinsk evakuering av ukrainske pasienter fra november 2024 til april 2025. Nesten 2000 pasienter er fraktet til Norge og andre europeiske land ved hjelp av norsk lufttransport, og over 400 har fått behandling i Norge. Vi vet at dette er bidrag som har stor betydning for Ukraina.

Etter at Russland innledet sin fullskalainvasjon, har Norges rolle som Europas største gassleverandør blitt enda viktigere. Norsk gass er etterspurt av europeiske land som ønsker uavhengighet fra russisk gass. Vi har tatt ansvar for å bidra til Europas energisikkerhet, blant annet ved å øke produksjonen og overvåke installasjoner.

Som følge av Russlands fortsatte og intensiverte krigføring forblir Ukrainas behov enorme – både på militær og sivil side. Derfor har Regjeringen foreslått å styrke, utvide og forlenge Nansen-programmet.

Forslaget innebærer at vi innfører et gulv, altså et minimumsbeløp, på 15 milliarder kroner hvert år – i stedet for et tak på 75 milliarder kroner over fem år. Vi vil også etterfylle midlene vi har forskuttet i 2023 og 2024. Det vil si at tidligere års forseringer av støtte ikke skal komme til fratrukk av fremtidige års ramme. Vi foreslår i tillegg å forlenge

programmet med tre år til 2030 og øke støtten med ytterligere 5 milliarder inneværende år. Disse midlene skal dekke viktige militære og sivile behov som ikke kan vente, blant annet luftvern og sikring av Ukrainas kraftforsyning til vinteren.

Forslaget om å forlenge Nansen-programmet må ikke tolkes som en vurdering av når eller hvordan krigen vil ende. Det er ingen tegn til at Russland har endret sine målsetninger med krigen: kontroll over Ukraina og landets politiske fremtid. Derfor må Norge og andre støttespillere være innstilt på at krigen kan vare lenge. Vi vet samtidig at situasjonen er uforutsigbar og at ny dynamikk kan oppstå uten forvarsel.

Forslaget om å forlenge Nansen-programmet gjenspeiler derimot regjeringens forpliktelse til å støtte Ukraina i det lange løp. Selv når Russland stopper angrepene, vil det være avgjørende med sterk og langvarig internasjonal støtte til Ukraina. Ukraina vil fortsatt komme til å ha behov for omfattende militær og sivil støtte. Først og fremst for å avskrekke Russland fra å gå til nye angrep mot landet. Derfor var det viktig at vi rett før sommeren skrev under på en tiårig avtale om sikkerhetspolitisk samarbeid med Ukraina. Avtalen er et uttrykk for en sterk og langvarig forpliktelse for Norge.

Et viktig element i regjeringens forslag om styrking av Nansen-programmet er muligheten til å vurdere behovet for ekstrabevilgninger gjennom året. Når vi ser at Ukraina har konkrete behov hvor vi har mulighet til å bidra, vil vi komme tilbake til Stortinget som del av budsjetttrundene. Dette gjorde vi i mai i år i revidert nasjonalbudsjett, da vi fylte på 7 milliarder kroner. Disse vurderingene skal vi fortsette å gjøre. I tråd med den politiske avtalen om Nansen-programmet, innebar også Regjeringens opprinnelige budsjettforslag for 2024 en bevilgning på 15 milliarder kroner – men med den varslede økningen i nysalderingen vil Norges totale støtte under Nansen-programmet i 2024 utgjøre 27 milliarder kroner.

Forslaget om å etablere et årlig gulv på 15 milliarder kroner kombinert med muligheten for ekstrabevilgninger gir både en ramme og fleksibilitet. Etter mitt syn vil regjeringens forslag sikre at omfanget og innholdet av Norges støtte fortsetter å være på et godt nivå i årene fremover.

Med vennlig hilsen,

Espen Barth Eide